

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Aralık 2022

TÜRK KÜLTÜRÜ VE SOSYAL YAŞAM

TURKISH CULTURE AND SOCIAL LIFE

Türkiye'de
Yaşam
Rehberi

www.goc.gov.tr
www.liveinturkiye.com

REPUBLIC OF TURKEY
MINISTRY OF INTERIOR
PRESIDENCY OF
MIGRATION MANAGEMENT

 IOM
UN MIGRATION

Bu yayın, Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir. İçeriji yalnızca Göç İdaresi Başkanlığının sorumluluğundadır ve her zaman Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmaz.

This publication was produced with the financial support of the European Union. Its contents are the sole responsibility of Presidency of Migration Management and do not necessarily reflect the views of the European Union.

TÜRK KÜLTÜRÜ

Türkiye bulunduğu konum nedeniyle tarihten günümüze farklı kültürlerin bir arada yaşadığı bir coğrafya olmuştur. Türkiye'nin kültürel yapısı, Doğu ve Batı'nın bir sentezi olarak içinde geniş bir çeşitlilik barındırmaktadır. Bu bağlamda gelenekler ve görenekler de bölgelere ve coğrafi yapıya göre değişiklik arz etmektedir.

Halk Dansları ve Müziği

Türkiye halk dansları açısından dünyanın en zengin ülkelerinden biridir ve ülkemizde üç binden fazla halk dansı çeşidi vardır. Halay, horon, zeybek, çiftetelli gibi danslar Türkiye'nin her yerinde icra edilir. Ancak bazı halk dansları bazı bölgelerde daha yaygındır. Örneğin horon, Karadeniz Bölgesi'nde yaygın olarak oynanır.

Türkiye'de halk dansları gibi müzik türleri de çok çeşitlidir. Türk halk müziği, Türk sanat müziği, çağdaş Türk müziği, klasik müzik, pop ve arabesk müzik gibi türler yaygındır.

Türk halk müziğinin temeli türkülerdir. Yalın ve kolay anlaşılır şiirlerden oluşan türküler, halk sazları eşliğinde söylenir. En yaygın kullanılan halk sazları telli çalgılardır. Bunlara örnek olarak bağlama, cura, tambura, çöğür, divan sazı, kemençe ve kopuz verilebilir. Türküleri dile getirmekte tulum, zurna, klarnet gibi nefesli sazlar da kullanılır. Davul, dümbelek, def, kaşık, zilli maşa da halk müziğini seslendirmekte kullanılan ritim sazlarıdır. Türk sanat müziği, halk müziği gibi geleneksel bir türdür. Bu müzik

türüne “klasik Türk müziği”, “fasıl müziği”, “alaturka müzik” de denir. Yüzyıllardır çeşitli toplumların müzikleriyle etkileşerek zenginleşen bu müzik türü, kendi içinde büyük bir çeşitliliğe sahiptir.

Türk sanat müziğinin icrasında ud, kanun, keman, ney, tambur, lavta, klasik kemençe, rebap, santur, kudüm, def ve zil gibi çalgılar kullanılır. Bu müzik türünün çok bilinen temsilcilerine örnek olarak Dede Efendi, Münir Nurettin Selçuk, Müzeyyen Senar ve Zeki Müren verilebilir.

Çağdaş Türk müziği, Cumhuriyet Döneminde çok sesli müzik anlayışını geliştirmeye yönelik çalışmalar sonucunda ortaya çıkmıştır. Ankara’da Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası ve İstanbul, İzmir, Bursa Senfoni Orkestraları ile geniş bir kitleye ulaşmaktadır. Bu müzik türünün çok bilinen temsilcilerine örnek olarak Hasan Ferit Alnar, Ulvi Cemal Erkin, Cemal Reşit Rey, Ahmet Adnan Saygun, İdil Biret, Suna Kan ve Gülsin Onay gibi ünlü besteci ve sanatçılar verilebilir.

Arabesk müzik karma bir müzik türüdür. Hem Türk halk müziğinin hem Türk sanat müziğinin etkilerini taşır. Doğu sazlarıyla Batı sazlarını bir arada kullanır. Türkiye’de köyden kente göçün arttığı 1960’lı yıllarda ortaya çıkmıştır. Bu müzik türünün çok bilinen temsilcilerine örnek olarak Orhan Gencebay, Ferdi Tayfur ve Müslüm Gürses verilebilir.

Pop müziği, arabesk gibi Türkiye için yeni sayılabilecek bir müzik türüdür. Eğlence sektörüne dönüktür. İlk örnekleri 1960’lı yıllarda yabancı şarkıların müzikleri üzerine Türkçe sözler yazılarak üretilmiştir. Günümüzde daha çok pop müzik diye anılır. Gitardan kemana, saksafondan akordeona geniş bir çalgı yelpazesi vardır. Bu müzik türünün çok bilinen temsilcilerine örnek olarak Sezen Aksu, Nilüfer ve Tarkan verilebilir.

Yukarıda yer alan müzik türlerinin yanı sıra modern müzik türleri olarak adlandırılan rock, metal, hip hop, reggae, indie ve R&B gibi müzik türleri de oldukça yaygındır. Türkiye’de bu müzikleri dinleyebileceğiniz mekânlar bulunmaktadır.

Mehter Müziği

Mehter, Osmanlılarda askerî müziği icra eden topluluğa verilen isimdir. Dünyanın en eski bandolarından biri olarak kökeni Orhun yazıtlarına kadar uzanmaktadır. Mehter Türk geleneğinde azamet in ve ihtişamın bir göstergesi olmuştur. Mehter savaş alanında şevk ve coşku unsuru olarak çalınırken barış zamanında ise bağımsızlığı simgeleyen bir müzik olmuştur. Mehterde kullanılan çalgılar zurna, boru, kurrenay ve mehter düdüğü gibi üflemeli; kös, davul, nakkare, zil ve çevgan gibi vurmalı çalgılardır. Askeri müzik ve bandonun temel taşı kabul edilen mehter, günümüzde Millî Savunma Bakanlığının Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü Kültür ve Sanat Daire Başkanlığı Mehteran Birlik Komutanlığınca faaliyetlerine devam etmektedir.

Yemek Kültürü

Türk mutfağı dünyanın sayılı mutfaklarından biridir. Hem yemek türleri hem de pişirme teknikleri bakımından büyük bir çeşitliliğe sahiptir. Türklerin yemek kültürü, yaşadığı topraklardaki ürün çeşitliliğinden ve birçok kültürden etkilenmiştir. Türkiye'nin bir Akdeniz ülkesi olması, Selçuklu ve Osmanlı gibi iki büyük devletin devamı olması da yemek kültürünü etkilemiştir.

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de güne başlarken en önemli öğün kahvaltıdır. Geleneksel Türk kahvaltı kültürünü diğer mutfaklardan ayıran en önemli lezzetleri çay, simit, domates, biber ve salatalık eşliğinde sucuk ve pastırma, yumurta, peynir ve zeytin çeşitleri, hamur işi ve reçel çeşitleri, bal-kaymak/tereyağı, mihlama ve menemendir. Özellikle Van ilinin kahvaltısı, taze demlenmiş semaver çayının yanı sıra bir lezzet çeşnisi olarak sunulan tamamen doğal ürünlerden oluşan sofraya kahvaltı malzemeleri, özel yöntemlerle hazırlanan ve taş fırınlarda pişirilen lavaş ekmeği ve çöreği ile meşhurdur.

Türk mutfağı genel olarak tahıl, et, etli ve etsiz pişirilen sebze yemekleri, çorbalar, zeytinyağlılar, dolmalar, hamur işleri, pilavlar, içecekler ve tatlılardan oluşur. Pekmez, yoğurt, tarhana, boza, şalgam, turşu gibi kendine özgü yiyecek ve içecek türlerini de kapsar.

Türk mutfağının temel öğelerinden biri olan etler, çoğunlukla kebab olarak tüketilir. Kebab, etin doğrudan ateşte veya bir kap içinde susuz pişirilmiş hâlidir. Kebabın Adana kebabı, beğendili kebab, fırın kebabı, cartlak kebabı, çömlek kebabı, çöp şiş kebab gibi onlarca türü vardır. Balık ve tavuk eti ise hem közde hem fırında pişirilir. Hamur işi ürünler de Türk mutfağında çok önemli bir yere sahiptir. Erişte, mantı, çörek ve börek gibi yüzlerce çeşidinden söz edilebilir.

Türk mutfağının en dikkate değer özelliklerinden biri de sebze yemekleridir. Sebze yemekleri hem etli hem de etsiz olarak yapılabilir. Türk mutfağında taze fasulye, patlıcan yemekleri (oturtmalar ve musakkalar), zeytinyağlılar, dolmalar, sarmalar gibi her mevsime ve her damağa uygun yüzlerce sebze yemeği bulunmaktadır.

Türk mutfağının en önemli zenginliklerinden birisi de çorbalardır. Tarhana, mercimek, ezogelin, domates ve sebze çorbaları bunların en bilinenleridir. Türk mutfağının vazgeçilmez unsurlarından

biri de pilavlardır; pilavlarda pirinçten daha çok bulgur kullanılır. Pilavlar sade yapılabilirdi gibi, domatesli, hamsili, etli, mantarlı vb. olarak da hazırlanabilir.

Türk mutfağında hoşaf ve tatlıların da ayrı bir yeri vardır. Hoşaf, kuru meyvelerden; komposto, taze meyvelerden yapılan bir tür şerbetir. Tatlı yapımında çeşitli malzemeler kullanılır. Ancak en yaygın kullanılan malzemeler süt, un, şekerdir. Helva, sütlaç, kadayıf ve baklava en çok tüketilen tatlılardır. Türk mutfağı yöreden yöreye farklılaşmaktadır. Ege Bölgesi'nde zeytinyağlılar ve sebzeler; Doğu Anadolu Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde kebaplar; Karadeniz Bölgesi'nde balıklar; Marmara Bölgesi'nde köfte ve ciğer; İç Anadolu Bölgesi'nde ise etli ekmek gibi pide çeşitleri ve Ankara tava gibi etli pilav çeşitleri yaygındır.

Türk mutfağında yemeğe genel olarak çorba ile başlanır. Bunu sebzeli veya etli bir ana yemek izler. Pilav, hoşaf ve kompostolar yemeğe eşlik eder. Yemek tatlı ile biter. Yemekten sonra Türk kahvesi veya çay içmek yaygın bir gelenektir. Restoranlarda yemek yenildiğinde, yemek sonrası gelen çay veya kahve genel olarak ikram olup ücretlendirilmez.

Sosyal Yaşam

Binlerce yıllık geçmişi ve Anadolu topraklarının renkliliğiyle şekillenen Türk kültürü bugün de Türkiye'de yaşayan farklı milletten göçmenlerle şekillenmeye ve gelişmeye devam ediyor. Buna bağlı olarak Türk sosyal yaşamı gelişiyor ve dönüşüyor.

Tüm Türkiye'de kabul görmüş ve uygulanan birtakım sosyal davranışlar bulunmakla birlikte geniş bir coğrafyaya sahip Türkiye'de, bazı davranışlar bölgeden bölgeye değişebilmektedir. Bu değişikliklerde, iklimden coğrafyaya ve bitki örtüsüne kadar pek çok unsur etkili olmaktadır.

Türk sosyal yaşamında kişiler arası ilişkiler kuvvetlidir ve sosyal yaşam karşılıklı hoşgörü, anlayış, yardımseverlik gibi davranışlar üzerine kuruludur. Aile ve akrabalık ilişkilerinin kuvvetli olduğu toplumumuzda, komşuluk ve hemşehrlik gibi kavramlar da önemini korumaktadır.

Türklere Özgü Davranış ve Uygulamalar

Türkiye nüfusunun büyük çoğunluğu büyükşehir belediye sınırlarında yaşamaktadır. Yüksek kentleşmeye bağlı olarak sosyal yaşamda da dönüşüm olmuş, bazı davranışlar değişikliğe uğramış, bazıları da yok olmuştur. Bugün hâlâ güncelliğini koruyan davranış biçimi ve uygulamalardan bazıları aşağıda belirtilmiştir.

Selamlaşma ve Tokalaşma: Selamlaşma ve vedalaşma sırasında insanlar gülümseyerek birbirlerinin elini sıkar. Ayrıca cinsiyetten bağımsız olarak yakınlık durumuna göre kişiler kucaklaşabilir. Bir Türk ile selamlaşırken bu durumla karşılaşabilirsiniz.

El Öpme: Küçük yaşta olanların büyüklerine duyduğu saygı ve sevgiyi göstermek üzere yaptığı harekettir. Genellikle çocuklar ve gençler büyük anne veya büyük babalarının veya diğer saygı gösterdikleri yaşça büyük kişilerin elini öperek kendi alınlarına koyarlar. Büyükler de duyduğu sevgiyi göstermek için el öpenin yanaklarından öperler.

Çay ve Kahve Tüketimi: Çay ve kahve, günlük yaşantıda en yaygın olarak tüketilen içeceklerdir. İnce belli, kendine has bardakta tüketilen çay ve yine kendine has küçük fincanlarda içilen Türk kahvesi, kahvaltı saatinden gece geç saatlere dek tercih edilir. Sadece bu içeceklerin servis edildiği kıraathaneleri, kahvehaneleri ve çay evlerini sokaklarda yaygın bir biçimde görebilirsiniz. Öte yandan, bir Türk'ün evine davet edildiğinizde, size sorulmadan çay getirildiğinde de şahit olabilirsiniz.

Yemek Tüketimi: Yemeğe başlarken “Afiyet olsun.” denir. Yemekten sonra yemeği pişiren ve sofrayı hazırlayan kişilere “Elinize sağlık.” denir. Türkler sıklıkla “Biraz daha ister misiniz?” veya “Şundan da alır mısınız?” gibi sorular sorarak doyduğunuzdan ve her şeyi tattığınızdan emin olmak ister. Genellikle ev sahibi yemeği misafirin tabağına koyar ve misafire ikram eder. Türkiye’de tabakta yemek bırakmamak makbuldür.

Dilekte Bulunma

Türkiye’de, sosyal yaşantının birçok alanında kullanılan kalıplaşmış pek çok iyi dilek ifadesi bulunmaktadır. Bu dilekler çoğu zaman selamlaşma yerine geçtiği gibi, vedalaşma için de kullanılır. Bu sebeple insanların selamlaşırken “Merhaba!” veya “Selam!” kelimeleri yerine birçok farklı ifade kullandığını da görebilirsiniz. Bu kullanımların bir kısmının farklı dil ve kültürlerde karşılığı yoktur. Bunların bazıları farklı şekillerde ifade edilebilir.

Kolay Gelsin: İfade, çalışan veya herhangi bir iş yapan kişiye selam verirken işlerinin kolay ve sorunsuz tamamlanmasını temenni etmek için kullanılır. Bu kullanım kişi iş yapmaya devam edecekse ayrılırken de kullanılabilir.

Hayırlı Olsun: Yeni alınan bir şey veya önemli bir gelişme için uğur getirmesi amacıyla “Hayırlı olsun.” denir.

Nazar, kıskançlık veya hayranlıkla bakıldığında bir kişide, bir hayvanda ya da bir nesnede hastalık, sakatlık, kınılma gibi olumsuz bir etki meydana getiren uğursuzluk, kısaca kem gözdür. Çoğu kültürde ve dinde kötülükleri savan güçlü bir tılsım olarak kabul edilen göz figürü, "nazar değmesi" olarak ifade edilen kem gözün zararlarından korunmak için nazar boncuğu olarak kullanılmaktadır. Türk kültüründe mavi renkteki göz figüründen oluşan nazar boncuğuna evlerde, takılarda ve aksesuarlarda sıklıkla rastlanılmaktadır.

Hayırlı İşler: Genelde bir yerden alışveriş yaptıktan sonra dükkân sahibine "Hayırlı işler." denir. "Hayırlı işler." ifadesi dükkân veya herhangi bir iş yeri sahibine bol kazanç ve müşteri dilemek anlamı taşır. Dükkâna veya herhangi bir iş yerine girer ve çıkarken kullanılır.

Allah Korusun: Kötü bir şey olmaması, kişinin veya eşyanın zarar görmemesi için kullanılan bir temennidir.

Sağlık Olsun: "Sağlık olsun." ifadesi genelde olumsuz bir duruma olumlu bir açıdan bakmak için kullanılır. Başarısız veya olumsuz bir durumda sağlığın iyi olması dlenir.

Sıhhatler Olsun: "Sağlık olsun." ifadesine çok benzeyen "Sıhhatler olsun." genelde saç ve sakal tıraşı olan erkeklere söylenir. Daha çok "Saatler olsun." şeklinde telaffuz edilir.

Allah Analı Babalı Büyütsün: Bu ifade, yeni doğan bir çocuğun; aile bütünlüğü içinde, ailesinin sevgisi ve ilgisi içinde büyümesini temenni etmek için kullanılır.

Allah Rahmet Eylesin: Bu ifade, yaşamını yitiren bir kişinin Allah tarafından başışlanması dilemek için kullanılır.

Geçmiş Olsun: Bu ifade, hasta kişinin hızla rahatsızlığını geride bırakması için kullanılır. Bunun yanı sıra, başına kötü iş gelmiş kişilerin kötülüğü geride bırakarak iyi hâle gelmesi için de kullanılır.

Hayırlı Yolculuklar: Bu ifade, seyahate çıkacak kişiye, yolculuğunun iyi geçmesini dilemek için kullanılır.

Allahaismarladık: Ayrılan kişi bu ifadeyi, geride kalanlara iyi ve sağlıklı kalmalarını dilemek için kullanır. "Hoşça kal." anlamına da gelir.

Çok Yaşa: Bu ifade, hapşıran kişiye, sağlık ve sıhhat dilemek için kullanılır. Aynı anlama gelen "İyi yaşa.", "Güzel yaşa." gibi kullanımlar da vardır. Hapşıran kişi genellikle "Hep beraber." diyerek yanıtlar.

Maşallah: Bu ifade, başarılı ve güzel olan bir kişinin, eşyanın, davranışın nazarlardan korunması ve iyi olmasını dilemek için kullanılır.

Mimiklerle iletişim

Kişiler, iletişim kurarken dilin yanı sıra bazı mimiklerden yararlanır. Bu doğrultuda Türklerin iletişimde kullandığı bazı hareketleri aşağıda görebilirsiniz:

Kafayı Aşağı ve Yukarı Sallama: Onaylama ve evet anlamında kullanılır.

Kafayı veya Kaşları Yukarı Kaldırma: “Reddetme” ve “Hayır!” anlamında kullanılır.

Kafayı İki Yana Sallama: “Hayır!”, “Yok!” gibi anlamların yanı sıra bir durumu “beğenmeme” ve “ayıplama” anlamında da kullanılır.

Eli Kalbe Götürmek: Selamlaşma anlamı taşıyan bu hareket, aynı zamanda teşekkür etmek için de kullanılır.

Baş Parmağı Kaldırmak: Türk toplumunda da görülen evrensel jestlerden biridir ve “tamam”, “okey”, “başarılı”, “çok iyi” gibi anlamlar taşır.

El Parmaklarının Uçlarını Öpmek: Yediği yemekten, bulunduğu ortamdan, aldığı haberdan memnuniyet duyan kişi bu hareketi yapar.

Havaya Yazı yazmak: Bir restoranda veya kafede başparmağı ile işaret parmağını birleştirip havaya yazı yazar gibi yapan insanları görürseniz şaşırmayın. Türk toplumunda garsondan hesabi istemek için sık kullanılan bir harekettir.

Başparmağı Kulağa ve Serçe Parmağı Ağıza Götürmek: Bir arkadaşınız sesini size ulaştıramayacak kadar gürültülü bir yerdeyken size böyle bir jest yaparsa “Seni telefonla arayacağım, telefona cevap ver.” demek istemiştir. Dikkat edilirse parmaklar bu hâldeyken telefon biçimini alır.

Havaya Yumruk Sallamak: Elleri yumruk hâline getirip sıkıca 3-4 kez sallayan bir kişi, çok istediği bir şeye ulaşmış demektir. Desteklediği takım gol attıktan sonra sevinen, sınavdan istediği notu alan bir kişi bu hareketi yapabilir.

Vefat Sonrası Gelenekler

Ölüm haberi günümüzde iletişim araçlarından yararlanarak ve camiden okunan sela vasıtasıyla çevreye duyurulur. Cenazenin genellikle aynı gün içerisinde defnedilmesine çalışılır. Tabuta konan cenaze, namazın kılınacağı yere götürülür.

Anadolu’da vefatın gerçekleşmesiyle başlayan çeşitli gelenekler mevcuttur. Tabutun üstüne, halı, kilim ya da yeşil renkli, üzerinde kutsal kişilerin isimleri, kelime-i tevhit, kelime-i şehadet vb. Arapça

yazıların yer aldığı örtüler örtülür. Ayrıca tabutun üstüne, ölenin cinsiyetini belli etmek için kadınlarda tül-bent, namazlık; erkeklerde, şapka, sarık, ceket, havlu vb. konur. Genç kız ya da gelinler için gelinlik, al duvak, çeyiz eşyasından bir parça; mesleği ifade etmek için din adamlarında sarık, askerlerde şapka, madalya ve şehitlerde bayrak vb. de tabutun üstüne konulabilmektedir.

Cenaze namazı, cami avlusunda ya da mezarlıkta kılınır ve ardından naaşın defin işlemi gerçekleştirilir. Cenaze töreninin ardından, ölenin yakınlarını teselli etmek amacıyla mezarlığa ya da eve gelmek suretiyle baş sağlığı dilenir. Ölen kişinin yakınlarına destek olmak, onları teselli etmek amacıyla “Başınız sağ olsun.” en çok kullanılan ifadedir. Ölen kişinin yakınları için bölgeye göre değişmekle birlikte yas süreci başlar. Bu süre boyunca ailenin dostları ve yakınları başsağlığı dilemek için ölen kişinin yakınlarını ziyaret eder.

Ölen kişinin eşyalarından (elbise, ayakkabı vb.) bazıları hatıra olsun diye evde saklanırken pek çoğu da ihtiyaç sahiplerine dağıtılır.

Ülkemizde ölümle ilgili geleneklerden biri de vefat eden kişinin, vefatının 40. gününde yakınları tarafından ölünün ruhu için okunan Mevlid’dir. Süleyman Çelebi’nin Vesiletü’n- Necât adlı eseri halk arasında Mevlid adıyla bilinir. Bu eser şiir şeklinde Ramazan’da yazılan bir eser olup, eserde Hz. Muhammed Mustafa’ya olan aşk ve ona kavuşma arzusu dile getirilmektedir.

Ramazan Gelenekleri

Ramazan gelenekleri, Hicri takvime göre yılın dokuzuncu ayı olan ramazanda gerçekleştirilen geleneksel uygulamalardır. Müslümanların kutsal kabul ettiği ve oruç ibadetinin yerine getirildiği Ramazan ayındaki bu uygulamalar, ramazanın birinci gününden başlayarak Ramazan Bayramı’na kadar devam eder.

Oruç tutmak, kişilerin Allah’a ibadet etmek amacıyla, belli bir süre için yeme, içme ve benzeri dünya zevklerinden kendini alıkoymasındır. Ramazan ayı boyunca yerine getirilen bu ibadette, kişi imsak vaktinden iftar vaktine kadar olan süre boyunca bir şey yemez ve içmez. Sahur, oruç tutanların gün doğmadan önce belirli saatte yedikleri yemek olarak ifade edilirken, “iftar” ise kişinin orucunu açtığı ve akşam saatlerine denk gelen yemeğin adı olarak ifade edilir.

Ramazan davulu ve manileri, ramazanla özdeşleşmiş geleneklerdendir ve bu geleneğin amacı, oruç tutmak isteyen kişileri sahur için uyandırmaktır. Bunun için gönüllü olan biri davulu çalar. Bazen yanında birkaç kişi ile birlikte mâniler eşliğinde bütün köyü ya da mahalleyi dolaşır ve ramazan ayının sonunda da evlerin kapısını çalarak bahşiş toplar.

Yaygın ramazan geleneklerinden biri de iftar yemekleridir. “Hayır” amacıyla verilen iftar yemekleri, dar gelirlili ya da zengin herkesin bir ay boyunca aynı yiyecekleri yiyebilmesine olanak sağlar. İftariyelikleri, çorbası, etli yemeği, baklavası, böreği, içecekleri ile iftar sofraları oldukça zengindir. Akşam ezanının okunması ile başlayan iftar yemeğinde oruç genellikle zeytin, hurma veya su ile açılır. Ramazan ayı boyunca fırınlar “ramazan pidesi” olarak adlandırılan yassı ekmek çeşidini çıkarır. Ayrıca bu aya özel, nişastalı yufka ile yapılan ve “güllaç” adıyla bilinen tatlı satışları başlar.

Ramazan bir başka yönüyle eğlence ayıdır. Ramazan ayı boyunca teravih namazından sahura kadar geçen sürede çeşitli eğlenceler düzenlenir. Ayrıca şehirlerde genellikle sokaklar panayıra dönüştürülür, ortaoyunu ve Karagöz gösterileri ile konserler düzenlenir.

Günümüzde iftar çadırları, ramazan gecesi eğlenceleri gibi kimi etkinlikler şehir hayatının gereği olarak belediyelerin desteğiyle sürdürülmektedir. Bunun yanında birçok firmanın imsakiye basıp dağıtması, televizyonların bu aya özel programlar yapması, marketlerin ramazan paketleri hazırlayarak satışa sunması gibi uygulamalar da görülmektedir.

Dinî Bayram Gelenekleri

Dinî bayramların günleri Hicri takvime göre hesaplandığı için, şu an kullanılan takvimde her yıl aynı tarihe rastlamaz. Her yıl 11’er günlük gerilemeyle gelen Ramazan Bayramı ve Kurban Bayramı böylece değişik mevsimlerde kutlanabilmektedir.

Anadolu’da dinî bayramların bir hazırlık süreci vardır. Bayramdan önce evlerde uzun uzun temizlikler yapılır. Köy ve kasaba evlerinin ön kısımları, bahçeleri temizlenir ve buna “bayram temizliği”

adı verilir. Çocuklar başta olmak üzere ailedeki herkes için bayramlıklar alınır ve bayram gününden önce giysiler mutlaka hazır olur. Bayram günleri için özel yemekler ve tatlılar hazırlanır.

Erkekler camide kılınacak olan bayram namazına gitmeden önce ve geldikten sonra temiz ve yeni elbiseler giyerler. Bayram namazından çıkan erkekler namazdan sonra cami önünde önce birbirleriyle bayramlaşırlar ve ardından aileler yakınlarını ve büyüklerini anmak için mezarlıkları ziyaret ederler. Bayram sabahı kahvaltıda akrabaların bir araya gelmesine özen gösterilir.

Ramazan Bayramı ve Kurban Bayramı'nın başlıca özelliği komşuların, dost ve akrabaların karşılıklı ziyaretle bir araya gelmeleridir. Kimi zaman kentlerde yaşayanlar bayram günlerini fırsat bilerek, köylerde yaşamakta olan büyüklerini ve akrabalarını ziyaret ederler. Gençler, yaşlıların ellerini öperek onların hayır dualarını alırlar. El öpen çocuklara para ve hediye vermek de gelenektendir.

Ramazan Bayramı

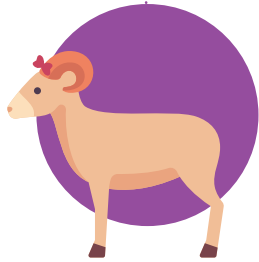
Ramazan Bayramı bir ay süren oruç tutma döneminin sonunda kutlanan bir bayramdır. Ramazan ayı olarak tanımlanan bu döneme de çeşitli gelenekler eşlik etmektedir. Ziyarete gelenlere Ramazan Bayramı'nda baklava başta olmak üzere çeşitli tatlılar ve şeker ikram edilir. Bu sebeple, halk arasında Ramazan Bayramı'nın bir adı da "Şeker Bayramı"dır.

Kurban Bayramı

İslam dinine göre kurban kesmek maddi gücü yerinde olan her Müslüman için yükümlülüktür. Kurban olarak koyun, koç, sığır ve deve kesilebilir. Kurban edilecek hayvan sağlıklı olmalı ve dişi ise hamile olmamalıdır.

Kurban Bayramı'nın bir amacı bayrama kadar et yeme şansı olmayan ihtiyaç sahibi kişilere etlerin dağıtılmasıdır. Bu sebeple kurban etinin üçte biri kesilen evde kalır; diğer kısımlar komşu, akraba ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılır.

Kurban Bayramı da Ramazan Bayramı'nda olduğu gibi bir aile büyüğünün evinde toplanılarak yenilen bayram yemeği ile başlar. Kurban Bayramı'nda ilk gün hemen herkes kurban kestiği ve meşgul olduğu için bayram ziyaretleri ikinci günden itibaren yapılır.

*İslam dinine göre
kurban kesmek maddi
gücü yerinde olan
her Müslüman için
yükümlülüktür.*

TURKISH CULTURE AND SOCIAL LIFE

TURKISH CULTURE

Due to its location, Türkiye has been a geography where different cultures live together from history to the present. The cultural structure of Türkiye, as a synthesis of East and West, contains a wide variety. In this respect, customs and traditions vary by regions and geographical structures.

Folk Dances and Music

Türkiye is one of the richest countries in terms of folk dances, and there are more than 3,000 types of folk dance. Dances such as halay, horon, zeybek and çiftetelli are performed nationwide. However, certain folk dances are more common in certain areas. For instance, horon is performed more frequently in the Black Sea Region.

As folk dances, music genres are also very diverse in Türkiye. Genres such as Turkish folk music, Turkish classical music, contemporary Turkish music, classical music, pop and arabesque music are common.

The basis of Turkish folk music is folk songs called "türkü". Folk songs consisting of plain and easy-to-understand poems are sung accompanied by folk instruments. The most widely used folk instruments are stringed instruments. Bağlama, cura, tanpura, choghur, divan saz, kemenche and komuz are among the examples of such instruments. Wind instruments such as tulum, zurna and clarinet are also used to sing folk songs. Drum, goblet drum, daf, spoon, zilli masa (Ottoman clappers) are also rhythm instruments used to sing folk music.

Turkish Classical music is another traditional genre like folk music. This type of music is also called “fasil music” or “alaturka music”. This type of music, which has been enriched by interacting with the music of various societies for centuries, has a great diversity in itself.

Instruments such as oud, qanun, violin, ney, tambur, lute, classical kemenche, rebab, santur, kudum, daf and finger cymbals are used to perform Turkish classical music. Dede Efendi, Münir Nurettin Selçuk, Müzeyyen Senar and Zeki Müren can be given as examples of well-known representatives of this music genre.

Contemporary Turkish music emerged as a result of studies aimed at improving the understanding of polyphonic music in the Republican Period. It reaches a wide audience with the Presidential Symphony Orchestra in Ankara and the Istanbul, Izmir and Bursa Symphony Orchestras. Famous composers and artists such as Hasan Ferit Alnar, Ulvi Cemal Erkin, Cemal Reşit Rey, Ahmet Adnan Saygun, İdil Biret, Suna Kan, and Gülsin Onay can be given as examples of well-known representatives of this music genre.

Arabesque is a mixed genre. It carries the influences of both Turkish folk music and Turkish Classical music. It uses eastern instruments and western instruments together. It emerged in the 1960s when migration from rural to the city increased in Türkiye. Orhan Gencebay, Ferdi Tayfur and Müslüm Gürses can be given as examples of well-known representatives of this music genre.

Like arabesque, pop can be considered a more recent genre in Türkiye. It is aimed at the entertainment industry. The first examples of it were produced by writing Turkish lyrics on the music of foreign songs in the 1960s. It is better known as pop music today. There is a wide range of instruments from guitar to violin, from saxophone to accordion. Sezen Aksu, Nilüfer and Tarkan can be given as examples of well-known representatives of this music genre.

In addition to the genres mentioned above, modern genres such as rock, metal, hip-hop, reggae, indie, and R&B are also common in Türkiye. There are certain venues where you can listen to such genres of music.

Mehter (Janissary Music)

Mehter is the name given to the group that performed military music in the Ottomans, and as one of the oldest bands in the world, its origins date back to the Orkhon inscriptions. Mehter has been an indicator of grandeur and magnificence in Turkish tradition. While mehter was played as an element of eagerness and enthusiasm on the battlefield, it became a music symbolizing independence in

peacetime. Instruments used in janissary music are wind instruments such as shrill pipe, horn, kurrenay and the janissary whistle and percussion instruments such as kos, drums, naqareh, cymbal and the Turkish crescent (çevgan). Mehter, which is accepted as the keystone of military music and band, continues its activities today by the Ministry of National Defense General Directorate of Administration Services, Department of Culture and Art, Mehteran Unity Command.

Food Culture

Turkish cuisine is one of the few special cuisines in the world. It has a great deal of diversity in terms of both dishes and cooking techniques. The food culture of the Turks has been influenced by the variety of products in the lands they live in and many cultures. Türkiye being a Mediterranean country and the continuation of two major empires - the Seljuk and Ottoman Empires - have also affected the food culture.

As in the world, breakfast is the most important meal in Türkiye when starting the day. The most important delicacies that distinguish the traditional Turkish breakfast culture from other cuisines are tea, Turkish bagel, tomato, pepper and cucumber accompanied by soujouk and pastrami, egg, cheese and olive varieties, pastry and jam varieties, honey-cream/butter, mihlama, and menemen. The breakfast of Van province in particular is famous for its freshly brewed samovar tea, breakfast delicacies composed of all-natural products which are presented as delicious flavours and lavash bread and muffins prepared with special methods and baked in brick ovens.

Turkish cuisine generally consists of grains, meat, vegetable dishes cooked with or without meat, soups, olive oil dishes, dolmas, pastries, pilafs, drinks and desserts. It also contains original types of foods such as grape molasses, yogurt, tarhana, boza, bulgur, turnips and pickles.

Meat, one of the basic elements of Turkish cuisine, is mostly consumed as kebab. Kebab is meat cooked directly on fire or in a pot without water. There are dozens of types of kebab such as Adana kebab, beğendili kebab, fırın kebab, cartlak kebab, tas kebab, shish kebab. Fish and chicken meat are cooked both on embers and in the oven. Pastry also has an important place in Turkish cuisine. Hundreds of types can be mentioned such as noodles, Turkish dumplings, muffins, and patties.

Another remarkable characteristic of Turkish cuisine is vegetable dishes. Vegetable dishes can be cooked with or without meat. There are hundreds of vegetable dishes in Turkish cuisine such as green beans, eggplant dishes (oturtma and moussaka), olive oil dishes, dolmas, sarmas, suitable for every season and every palate.

One of the most important richnesses of Turkish cuisine is soups. Tarhana, lentil, ezogelin, tomato and vegetable soups are the best-known examples of these soups. One of the indispensable elements of Turkish cuisine is pilaf; bulgur is used more than rice in pilafs. Pilafs can be made plain and can be prepared as well as with tomatoes, anchovies, meat, mushrooms, etc.

Hosaf and desserts also have a special place in Turkish cuisine. Hosaf is a kind of sherbet made from dried fruits, compote and fresh fruits. Various ingredients are used to make desserts. However, the most commonly used ingredients are milk, flour, and sugar. Halva, rice pudding (sütlaç), kadayif, and baklava are the most consumed desserts.

Turkish cuisine differs from region to region. Olive oil dishes and vegetables in the Aegean Region; kebabs in the Eastern Anatolia Region and Southeastern Anatolia Regions; fish in the Black Sea Region; meatballs and liver in the Marmara Region; pita varieties such as “bread with meat” and rice varieties with meat such as “Ankara Tava” are common in the Central Anatolia Region.

In Turkish cuisine, the meal generally starts with soup. Then comes a main dish with vegetable or meat. Rice, hosaf, and compotes accompany the meal. The meal ends with desserts. It is a common tradition to drink Turkish coffee or tea after a meal. When eating in restaurants, tea or coffee served after the meal is generally complimentary and not charged.

The evil eye is an ill omen in short the jaundiced eye brings about a negative impact such as disease, injury or breaking in a person, animal or object when looked at with jealousy or admiration. The eye figure which is considered a powerful talisman that casts away evil in many cultures and religions is used as an evil eye bead to protect from the harm of the jaundiced eye which is expressed as being "touched by the evil eye". The evil eye bead which is a blue-coloured eye figure in Turkish culture can be frequently seen in homes, jewellery and accessories.

Social Life

With its thousands of years of history shaped by the colors of Anatolian lands, the Turkish culture continues to be shaped and developed today with migrants from different nations living in Türkiye. Accordingly, the social life in Türkiye is developing and changing.

Although there are some social behaviors that are accepted and practiced throughout Türkiye, some behaviors may vary from region to region in Türkiye, which has a wide geography. Many factors, from climate to geography and vegetation, are effective in these changes.

In Turkish social life, interpersonal relations are strong and social life is based on behaviors such as mutual tolerance, understanding and helpfulness. In our society, where family and kinship relations are strong, concepts such as neighborhood and citizenship also retain their importance.

Turkish Behaviours and Practices

The majority of the Türkiye's population lives within the boundaries of metropolitan municipalities. Due to high urbanization, there has been a transformation in social life, some behaviors have changed, and some have disappeared. Some of the behaviors and practices that are still relevant are mentioned below.

Greeting and Handshaking: During greetings and farewells, people smile and shake each other's hands. Moreover regardless of gender, people can hug each other depending on the intimacy of relations. You may come across this situation when greeting a Turkish person.

Hand Kissing: It is the gesture of those younger people showing the respect and love they have for their elders. Usually children or young people kiss the hands of their grandmothers or grandfathers or other elder people whom they respect and place their hands on their foreheads. The elders kiss the cheeks of those who kiss their hands to express their love.

Tea and coffee consumption: Tea and coffee are the most frequently consumed

drinks in daily life. Tea that is consumed in a thin-waisted, unique glass and Turkish coffee, which is also drunk in unique small cups, are preferred from breakfast time until late at night. Teahouses and cafes offering only these drinks are often found along the roadsides. On the other hand, when you are invited to a Turkish house, you may witness that tea is served to you without being asked.

Food consumption: While starting to eat “Afiyet olsun” is said. After the meal, “Elinize sağlık” to those who cook the food and prepare the table is said. Turkish people often ask questions such as, “Would you like some more?” or “Would you like some of that too?” to make sure that you are full and taste everything. As a rule, the host gives the food on the plate and serves it to the guest. In Türkiye, it is desirable not to leave food on the plate.

Good Wishes

There are many good wish quotes and sayings in Turkish social life. These quotes and sayings can also replace greetings as well as farewells. Therefore, you may hear many different expressions instead of “merhaba” or “selam” (hello). Some of these uses do not have translations in other languages and cultures. However, they can be expressed differently.

Kolay gelsin: This expression is used when greeting a person who works to wish for smooth and easy accomplishment. This expression can also be used when leaving if the person continues to work

Hayırlı olsun: If something new has been bought or someone wants to wish you all the best for a development, “Hayırlı olsun” is said.

Hayırlı işler: “Hayırlı işler” is usually said to the shopkeeper after shopping. The term means that you wish the store owner a lot of profit and customers. It is used when entering and leaving the shop or any workplace.

Allah korusun: One uses this expression if one does not want the person or an object to experience something bad.

Sağlık olsun: The term “Sağlık olsun” is usually used to consider something negative from a positive perspective. Even if an unsuccessful or negative situation has arisen, it is desired to stay healthy.

Sihhatler olsun: This term is very similar to “Sağlık olsun” and is often said to men after a haircut or shaving. It is mainly pronounced as “Saatler olsun”.

Allah analı babalı büyütsün: This expression is used to wish that a new-born child grows within a whole family and with his/her family’s love and care.

Allah rahmet eylesin: One uses this expression to wish that the deceased will be forgiven by God.

Geçmiş olsun: This expression is used to wish for a sick person to get better. In addition, it is also used for people who have experienced bad events for them to leave bad things behind.

Hayırlı yolculuklar: This expression is said to people who are about to travel to wish for a good journey.

Allah'a ısmarladık: The person who leaves uses this expression to wish those who remain to stay well and healthy. It also means "Goodbye".

Çok yaşa: When someone sneezes in front of you, "çok yaşa" is said which means to live long or live well. There are also uses with same meaning such as "iyi yaşa" or "güzel yaşa". The sneezing person usually responds with "hep beraber" (all together).

Maşallah: This term is used to wish protection for a successful and beautiful person, object, or behaviour from the "evil eye".

Communication with facial expressions:

In communication, people use facial expressions as well as language. Below are some examples of the movements used by Turkish people in communication:

Moving your head downwards and upwards: A confirmation and means "yes".

Moving your head or eyebrows upwards: Used as rejection and means "No".

Shaking your head: Is used to mean "no" or "not there" as well as to express "disapproval" and "condemning".

Leading the hand to the heart: This gesture is a greeting, but it is also used to express gratitude.

Raising the thumb: This is a universal gesture which can be seen in Turkish society and means "Okay", "successful" or "very good".

Kissing the fingertips: A person uses this gesture if they like the food, the environment, or the news they received.

Writing in the air: When you see an individual in a restaurant or a cafe making a writing gesture with his thumb and forefinger in the air, do not be surprised. It is a common gesture in Turkish society to ask the waiter for the bill.

Imitating a telephone receiver on the ear (by putting the thumb to the ear and the little finger to the mouth): If a friend makes such a gesture to you when they are in a place that is too loud for their voice to reach you, it means “I’ll call you, answer it” If attention is paid, the fingers take the form of the phone when they are in this state.

Shaking your fist in the air: A person who makes a fist and shakes it 3-4 times in the air has achieved something long awaited. The gestures are used, for example, when the favourite team scores a goal or when you get a good grade on an exam.

Traditions Related to Death

There are different traditions in Anatolia, starting with the day of death. The funeral is usually done on the same day. The news of death is spread through the modern means of communication and from the mosque via the “sala” (death prayer).

The deceased person is brought to the place of prayer (namaz) in a coffin. The coffin is covered with a carpet or similar green coverings with names of saints, kalima-i tawhid, kalima-i shahada etc. and Arabic scriptures. In addition, a muslin, prayer rug for women, hat, turban, jacket, towel etc. for men is placed on the coffin to indicate the gender of the deceased individual. On the coffins of young girls or brides, wedding dresses, a red veil or a part of their dowry are placed. To make the profession clear a turban for religious men, hats and medals for soldiers and a flag for martyrs, etc. may be placed on the coffin.

The funeral prayer is made in the courtyard of the mosque or in the cemetery, after which the burial takes place. After the funeral, visits are made to the family of the deceased in the cemetery or at home to wish condolences. “Başınız sağ olsun” is the most used expression to support the relatives of the deceased and to console them. For the relatives of the deceased, the mourning process begins depending on the region. During this time friends and relatives of the family visit relatives of the deceased to express their condolences.

Some items (clothes, shoes, etc.) of the deceased are kept as mementoes in the house, and the rest is often distributed to the poor.

One of the traditions related to death in our country is the Mawlid which is read on the 40th day following someone's death by the close people of the deceased. The Vesiletü'n-Necât written by Süleyman Çelebi is colloquially known as Mawlid. This piece of artwork is written in the form of a poem and expresses the love towards Prophet Muhammad Mustafa and the desire to be united with him.

Ramadan Traditions

Ramadan traditions are traditional practices that take place during Ramadan, the ninth month of the year according to the Hijri calendar. These practices in the month of Ramadan, which is considered holy by Muslims and during which fasting is practiced, start from the first day of Ramadan and continue until Eid al-Fitr.

Fasting is when a person abstains from eating, drinking and similar worldly pleasures for a certain period of time in order to worship Allah. In this act of worship, which is performed during the month of Ramadan, a person does not eat or drink anything from the time of dawn until iftar. Sahur is the meal that fasting people eat at a certain time before sunrise, while "iftar" is the name of the meal that coincides with the evening hours when a person breaks his/her fast.

Ramadan drums and manis are traditions associated with Ramadan, and the purpose of this tradition is to wake up people who want to fast for sahur. For this, a volunteer beats the drum. Sometimes accompanied by a few other people, he goes around the whole village or neighborhood with the accompaniment of manis, and at the end of Ramadan, he knocks on the doors of the houses to collect tips.

One of the most common Ramadan traditions is iftar meals. Iftar meals, which are given for "charity", allow everyone, rich or poor, to eat the same food for a whole month. Iftar tables are very rich with iftar dishes, soup, meat dishes, baklava, pastry and drinks. The iftar meal starts with the evening call to prayer and is usually broken with olives, dates or water. During the month of Ramadan, bakeries produce a type of flat bread called "Ramadan Pita". In addition,

sales of the dessert known as “g  llaç”, which is made with starchy phyllo dough and is special for this month, begin.

Ramadan is also a month of entertainment. During Ramadan, various entertainments are organized from the taraweeh prayer until sahur. In addition, the streets of cities are often transformed into a fairground, and concerts are organized, as well as performances by Ortaoyunu and Karag  z.

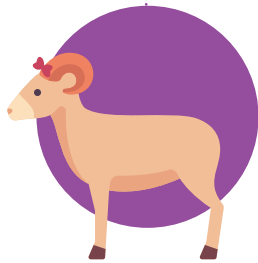
Today, some activities such as iftar tents and Ramadan night entertainment are carried out with the support of municipalities as a necessity of city life. In addition, many companies print and distribute timetables, televisions broadcast special programs for this month, and grocery stores prepare Ramadan packages and offer them for sale.

Traditions of Religious Holidays

Since the days of religious holidays are calculated according to the Hijri calendar, they do not fall on the same date every year in the current calendar. Eid al-Fitr and Eid al-Adha, which fall 11 days behind each year, can thus be celebrated in different seasons.

Religious holidays in Anatolia have a preparation process. Houses are cleaned for a long time before the feast. The front parts and gardens of village and town houses are cleaned and this is called “Eid cleaning”. Eid clothes are bought for everyone in the family, especially the children, and the clothes are always ready before the day of Eid. Special dishes and desserts are prepared for the feast days.

According to the religion of Islam, sacrificing is an obligation for every Muslim who has financial power.

Men wear clean and new clothes before and after the Eid prayer in the mosque. After the Eid prayer, men exchange Eid greetings with each other in front of the mosque and then families visit cemeteries to remember their relatives and elders. On the morning of Eid, care is taken to bring relatives together for breakfast.

The main characteristic of Eid al-Fitr and Eid al-Adha is that neighbours, friends and relatives come together for mutual visits. Sometimes people living in the cities take advantage of the feast days to visit their elders and relatives living in the villages. Young people kiss the hands of the elderly and receive their blessings. It is also customary to give money and gifts to children who kiss hands.

Eid al-Fitr

Eid al-Fitr is a holiday celebrated at the end of a month-long fasting period. This period, which is defined as the month of Ramadan, is accompanied by various traditions. During the Ramadan Feast, various sweets, especially baklava, and candies are offered to those who come to visit. For this reason, one of the names of Ramadan Feast is “Candy Feast” among the people.

Eid al-Adha

According to the religion of Islam, sacrificing is an obligation for every Muslim who has financial power. Sheep, rams, cattle, and camels may be sacrificed. The animal to be sacrificed should be healthy and if it is a female one, it should not be pregnant.

One of the aims of Eid al-Adha is to distribute meat to people in need who do not have the chance to eat meat until the feast. For this reason, one third of the sacrificial meat remains in the house; other parts are distributed to neighbours, relatives and those in need.

Eid-al-Adha begins with a feast, which is eaten at the house of an elder, as in Eid al-Fitr. Since almost everyone sacrifices and is busy on the first day of Eid al-Adha, Eid visits are made from the second day.

According to the religion of Islam, sacrificing is an obligation for every Muslim who has financial power.

TÜRK KÜLTÜRÜ VE SOSYAL YAŞAM

TURKISH CULTURE
AND SOCIAL LIFE

www.goc.gov.tr

Gocİdaresi

